

Technical University of Denmark

ADHD - en risikofaktor i trafikken?

Møller, Mette

Published in:
Nyhedsbrevet Trafiksikkerhedsforskning

Publication date:
2014

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link back to DTU Orbit](#)

Citation (APA):
Møller, M. (2014). ADHD - en risikofaktor i trafikken? Nyhedsbrevet Trafiksikkerhedsforskning, 14(4).

DTU Library

Technical Information Center of Denmark

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

ADHD - en risikofaktor i trafikken?

Tidligere undersøgelser tyder på, at personer med ADHD har større risiko for at blive involveret i et færdselsuheld, når de kører bil, end personer, der ikke har ADHD. Tidligere undersøgelsesresultater har dog været meget forskellige, ikke mindst fordi man har benyttet forskellige metoder og inddraget forskellige aspekter. En ny metaanalyse viser, at personer med ADHD har øget uheldsrisiko, men at risikoen er mindre end hidtil antaget.

Af seniorforsker Mette Møller

Metaanalyse

I et forsøg på at få et mere sikkert estimat for uheldsrisikoen blandt personer med ADHD har en forsker fra Norge lavet en metaanalyse. Metaanalysen er baseret på 32 resultater fra i alt 16 tidligere undersøgelser publiceret i perioden 1979 – 2008. Undersøgelserne omfatter en bred vifte af forskellige undersøgelsesmetoder og fokusområder. En af de største udfordringer med hensyn til at få et pålideligt mål for uheldsrisikoen for personer med ADHD er, at det er meget vanskeligt at kontrollere for eksponering. Der er en tendens til, at personer med ADHD kører mere end andre. Ifølge forfatteren er det derfor muligt, at øget uheldsrisiko blandt personer med ADHD kan være en funktion af øget kørselsmængde og dermed eksponering. Derudover ledsages ADHD i nogle tilfælde af andre diagnoser, som det er relevant men vanskeligt at tage højde for effekten af. Endelig er der det forhold, at der er en tendens til, at undersøgelsesresultater, der ikke er signifikante eller vanskelige at forstå eller forklare, ikke publiceres (publikationsbias). Dermed opstår der en skævhed med hensyn til, hvilke resultater der er tilgængelige og kan indgå som viden på området.

Let forøget risiko ved ADHD

Undersøgelsen viste, at den overordnede relative risiko for bilister med ADHD var 1,36 svarende til, at personer med ADHD har en 36 % større risiko for at blive involveret i et færdselsuheld end personer, der ikke har ADHD. Når der blev kontrolleret for eksponering var den relative risiko 1,23 og 1,29, når der blev kontrolleret for publikationsbias. Forfatteren anfører, at de fleste undersøgelser manglede information om eksponering, men da personer med ADHD oftest kører mere end de personer, der indgår som kontrolgruppe, er det sandsynligt, at den reelle relative risiko er lavere end 1,23, når der tages højde for eksponering.

Mindre risiko end ved søvnapnø

I forbindelse med undersøgelsen sammenligner forfatteren den relative risiko for personer med ADHD med den relative risiko for personer med andre kendte helbredsmæssige risikofaktorer. Denne sammenligning viser, at risikoen for personer med ADHD er den samme som risikoen for personer med hjerte-kar-sygdomme, men højere end risikoen for personer med nedsat syn (1,09) og nedsat hørelse (1,19). Sammenlignet med risikoen for personer med sukkersyge (1,56), medicin og narkotika (1,58), sindslidelser (1,72), neurologiske sygdomme (1,75), alkoholisme (2,00) og søvnapnø (3,71) er den relative risiko for personer med ADHD dog lavere.

ADHD står for Attention Deficit / Hyperactivity Disorder. ADHD er en neuropsykiatrisk lidelse med kernesymptomerne: opmærksomhedsforstyrrelse, hyperaktivitet og impulsivitet.

Mennesker med ADHD har primært svært ved at koncentrere sig, skabe overblik og ved at planlægge og gennemføre aktiviteter.

Der føres ikke statistik over, hvor mange der diagnosticeres med ADHD, men det skønnes, at 2-3 % af alle skolebørn får diagnosen ADHD, og at tallet er lidt lavere for voksne.

Kilde: www.adhd.dk

Køreadfærd

Med hensyn til forskelle i køreadfærd viser metaanalysen, at der ingen forskel er på forekomsten af spritkørsel for personer med og uden ADHD. Analysen viser endvidere, at selv om nogle undersøgelser har vist, at køreadfærd blandt personer med ADHD adskiller sig fra køreadfærd blandt personer, der ikke har ADHD, er der også undersøgelser, der ikke har kunnet påvise en sådan forskel.

Således er der fx undersøgelser der har vist, at personer med ADHD er mere tilbøjelige til at overtræde færdselsloven, køre for hurtigt, køre uden kørekort, køre hensynsløst og være skyld i færdselsuheld end personer, der ikke har ADHD.

Andre undersøgelser har ikke kunnet påvise en sådan forskel. Tilsvarende er der undersøgelser, der viser, at der er forskel på, hvor meget kørselspræstationen påvirkes af distraktion blandt personer med og uden ADHD alt efter, hvor krævende en trafiksituation distraktionen finder sted i.

I en krævende trafiksituation er der ikke forskel på, hvor meget kørselspræstationen påvirkes. I en ikke-krævende trafiksituation bliver kørselspræstationen påvirket mere blandt personer med ADHD end blandt personer, der ikke har ADHD.

Det er dog uklart, hvorfor der er disse forskelle. Forfatteren konkluderer, at det generelle indtryk på baggrund af alle undersøgelsesresultater er, at personer med ADHD somme tider har en ringere kørselspræstation end personer uden ADHD, men at der i høj grad er tale om fejl, der ikke er relateret til øget uheldsrisiko til forskel fra bevidste overtrædelser af færdselsloven.

Effekt af medicin

Analysen viser, at de fleste undersøgelser af, hvordan medicinsk behandling af ADHD påvirker personernes køreadfærd, er foretaget i en kørselssimulator. Sådanne undersøgelser har generelt vist, at medicin med en stimulerende virkning kan have en række positive effekter på køreadfærd, som fx medfører en mere jævn og mindre slingrende kørsel, mindre impulsivitet, færre overtrædelser af hastighedsgrænsen, roligere venstresving, hurtigere reaktionstid og færre uheld. Ved medicin med en ikke-stimulerende virkning har der derimod ikke kunne påvises en effekt på køreadfærd.

Mere viden

Forfatteren konkluderer, at der fortsat er brug for undersøgelser, der kan bidrage til at beskrive, forstå og forklare hvordan og hvorfor ADHD påvirker trafikale adfærd. Det er i den forbindelse

særlig vigtigt at blive bedre i stand til at tage højde for faktorer som eksponering og komorbiditet (flere samtidige sygdomsdiagnoser).

Kilde:

Vaa, T. 2014. ADHD and relative risk of accidents in road traffic: A meta-analysis. Accident Analysis and Prevention, 62, 415-425.